

SPOR SOSYOLOJİSİ

SPORDA ŞİDDET

Dr. Funda KOÇAK
Ankara Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi

SUNUM PLANI

- Temel Kavramlar
- Sporda Şiddetin Nedenleri
- Şiddeti Önleme ve Yasal Yöntemler
- İstatistiksel Veriler
- Dünyada ve Türkiye' de Şiddet Olayları
- Sonuç

ŞİDDET

- Şiddet; şiddettin ilk anlamı huzur karşıtıdır. Bireylerin sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan, herhangi bir hareket, davranıştır.
- Şiddet, yalnızca insan vücuduna zarar veren maddi bir saldırı değil, zihinsel ve duygusal bakımdan kişilerde tahribata yol açan bir etki olarak da değerlendirilmektedir

SALDIRGANLIK

- Saldırganlık; bir canlıya fiziksel, sözel veya psikolojik olarak zarar verme şeklinde tanımlanabilir.

HOLİGANİZM

Holiganizm; fiziksel şiddet uygulamak veya mal, mülk, eşyaya zarar vermek olarak tanımlanabilir.

İngiltere’ de oynanan maçlarda çıkan kavgalar sonucunda Daily News gazetesinin bu kavgaları çıkaran gruplara “Hooligan” ismini vermesiyle holigan terimi ortaya çıkmıştır.

YASAL ÖNLEMLER

- Sporda şiddet probleminin cevaplanması en zor sorularından biri, önlenmesi ve azaltılmasıdır.
- Birçok popüler spor dalı itme, çekme, engelleme gibi bazı şiddet içeren hareketler gerektirmektedir. Ülkemizde ve dünyada sporda şiddet olayları her geçen gün biraz daha artmaktadır. Giderek artan şiddet olaylarına çözüm bulmak veya önlemek biraz daha zorlaşmaktadır.

YASAL ÖNLEMLER

- Ülkemizde sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesi amacıyla ilk olarak "Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Gösterilerine ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi-1985 (3068 Sayılı Kanun)" imzalanmıştır.
- Daha sonrasında 2004 yılında "5149 sayılı Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun" çıkarılmıştır.

YASAL ÖNLEMLER

- 2011 yılında ise halen yürürlükte olan 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir.

YASAL ÖNELMLER

- 6222 Sayılı Kanun' da şiddeti önlemek amacıyla futbol maçlarına Elektronik bilet ile girilmesi kararlaştırılmıştır. Kanununun 5. maddesine göre; "spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler, elektronik sistem üzerinden oluşturulur."

SPORDA ŐİDDETE NEDENLERİ

- Futbol seyircisinin nitelikleri,
- Eğitim d¼zeyi lise ¼đreniminin altı,
- ¼ođunluđu erkek ve serbest meslek sahibi,
- Futbol kurallarını az biliyorlar,
- Maçlara daha ¼ok deşarj olmak i¼in gidiyorlar,
- Seyirciye g¼re kendilerini Őiddete y¼nelten etkenlerin başında kul¼p y¼neticileri gelmektedir. Taraftarlar arasında saldırganlığın artmasında amigolar ¼nemli rol oynamaktadırlar (¼epe, 1992).

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- *1982 yılında Spartak Moskova – Haarlem takımları arasında oynanan maçta maçın bitmesine yakın gelen bir gol ile birlikte stattan çıkan taraftarların geri dönmesiyle ortaya çıkan izdihamda 66 taraftar ölmüştür*

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1970 Dünya Kupası eleme maçında karşılaşan El Salvador ile Honduras arasında oynanan karşılaşma sonrası çıkan ve yaklaşık 100 saat süren savaş, tarihe 'Futbol Şavaşı' olarak geçmiştir. Bu savaşta 4 bine yakın ölü ve yaklaşık olarak 12 bin yaralı gibi büyük rakamlar ortaya çıkmıştır.

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1985 yılında Juventus ile Liverpool arasında oynanan maçta 39 kişi ölmüş ve bu olay literatüre "Heysel Faciası" olarak geçmiştir.

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1993 yılında Monica Seles ile Magdalena Maleeva arasında oynanan tenis maçında Steffi Graph fanatiği bir kişi Monica Seles'i bıçaklamıştır.

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1995 yılında Manchester United ile Crystal Palace arasında oynanan mücadele sırasında Manchester United futbolcusu Eric Cantona tribünlerde oturan bir seyirciye aniden uçarak tekme atmıştır. Eric Cantona bu olay sonucunda 8 ay futboldan men edilmiş ve 14 gün hapis cezasına çarptırılmıştır.

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1995 yılında Manchester United ile Crystal Palace arasında oynanan mücadele sırasında Manchester United futbolcusu Eric Cantona tribünlerde oturan bir seyirciye aniden uçarak tekme atmıştır. Eric Cantona bu olay sonucunda 8 ay futboldan men edilmiş ve 14 gün hapis cezasına çarptırılmıştır.

DÜNYADA SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 2012 yılında Mısır' da El Ehli ile Port Said takımları arasında oynanan maçta çıkan olaylar sonucunda seyircilerin sahaya girmesiyle birlikte 76 kişi hayatını kaybetmiş ve yaklaşık bin kişi yaralanmıştır. Bu olay sonucunda 11 kişi idam cezasına çarptırılmıştır.

TÜRKİYEDE SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1934 yılında Galatasaray ile Fenerbahçe arasında oynanan derbide çıkan olaylar bu iki takım arasındaki tarihe geçmiş maçlardan bir tanesidir. Maçın 60. dakikasında futbolcular arasında çıkan bir tartışma alevlenmiş ve büyük bir kavgaya dönmüştür. Maçın hakemi oyunu tatil etmiş ve futbol federasyonu başta kaleci Hüsamettin'e müebbet olmak üzere, Fikret'e ve Tevfik'e 6, Cevat, Yaşar, Esat, Reşat, Lebip, Muzaffer ve Süleyman'a 2'şer ay futbol oynamama cezası vermiştir.

MİTTİHS KA VGA - Galatasaray - Fenerbahçe rekabetsiz bir büyük kavgasına patlak verdiği maçta kaleci Hüsamettin (Fenerbahçe) ve Lebip (Galatasaray) arasında yaşanan gerginlik yaşanıyor. Fenerbahçe taraftarları taraftarlar arasında Galatasaraylı taraftarlar ile kavgaya başlamışlardır. Taraftarlar ve oyuncuların müdahalesiyle, Tribünleri ve saha dışındaki seyirciler de hiç bir hareket yok. Onlar sadece...

TÜRKİYEDE SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1967 yılında Kayserispor ve Sivasspor takımları arasında oynanan maçta 43 kişi hayatını kaybetmiş ve yüzden fazla kişi yaralanmıştır. Çıkan olaylardan sonra her iki takımda 17 maç saha kapatma cezası almıştır ve 5 yıl boyunca bu iki takımın aynı grupta olmaması kararlaştırılmıştır

40 ÖLÜ, 100 KADAR YARALI VAR

Kayseri Stadında kan gövdeyi götürdü

Sivas ve Kayserili seyircilerin taşla başlayan kavgası sırasında çıkış kapısında panik doğdu ve çoğu Sivaslı olan gençler ezildi

Reşat Karay
gençleri arıyordu.
Devlet Bakanı
"2 saat 150 bin kişi
dışarı çıktı" dedi

TÜRKİYEDE SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 1934 yılında Galatasaray ile Fenerbahçe arasında oynanan derbide çıkan olaylar bu iki takım arasındaki tarihe geçmiş maçlardan bir tanesidir. Maçın 60. dakikasında futbolcular arasında çıkan bir tartışma alevlenmiş ve büyük bir kavgaya dönmüştür. Maçın hakemi oyunu tatil etmiş ve futbol federasyonu başta kaleci Hüsamettin'e müebbet olmak üzere, Fikret'e ve Tevfik'e 6, Cevat, Yaşar, Esat, Reşat, Lebip, Muzaffer ve Süleyman'a 2'şer ay futbol oynamama cezası vermiştir.

MİTTİHS KA VGA - Galatasaray - Fenerbahçe rekabetsiz bir büyük kavgasına patlak verdiği maçta kaleci Hüsamettin (Fenerbahçe) ve Lebip (Galatasaray) arasında yaşanan gerginlik yaşanıyor. Fenerbahçe taraftarları taraftarlar arasında Galatasaraylı taraftarlar ile tartışma yaşanıyor. Taraftarlar ve oyuncuların müdahalesiyle tartışmalar ve saldırılar durdurulmuş ancak maçta bir taraftarın yaralı olduğu belirtiliyor.

TÜRKİYEDE SPORDA ŞİDDET ÖRNEKLERİ

- 2013 yılında Galatasaray ile Fenerbahçe arasında derbi karşılaşmasından sonra Edirnekapı metrobüs durağında çıkan kavgada Fenerbahçe taraftarı olan Burak Yıldırım bıçaklanarak öldürülmüştür. Burak Yıldırımı öldüren şahıs Yusuf Ortak 18 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

SPORDA ŞİDDET İLE İLGİLİ ÇALIŐMALAR

Araştırmanın Yazarı	Araştırmanın Adı	Araştırmanın Yayınlandığı Yıl ve Yeri	Araştırmanın Yöntemi	Sonuç
Nenad Zivanovic & Nebojsa Randelovic	Registered Form of Violence in Sport	APES, Vol: 1, 2011	Litaratür taraması.	Sporda Şiddet, çok karmaşık bir olaydır ve çok fazla çeşidi vardır. Sporda Şiddetin nedenleri sosyal ve kültürel değerlerle bağlantılıdır. Yani toplumla bağlantılı olduğu saptanmıştır.
Halil Gültekin	Türk Futbolunda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Emniyet Uygulamalarının Yasalar Çerçevesinde İncelenmesi	Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans tezi, 2008	Araştırmanın yöntemi betimseldir. Araştırmanın evreni, Süper ve Birinci, İkinci ve Üçüncü Futbol Liglerinde takımı oynayan illerin Çevik Kuvvet Polisinden oluşmaktadır.	Bu çalışmanın sonucunda; Türkiye Süper Ligi ve Birinci, İkinci ve Üçüncü Futbol Liglerinde takımı olan illerde görev yapan emniyet mensuplarının mevcut yasaların uygulanması ile ilgili görüşleri arasında önemli bir farklılık bulunmuştur.
Murat Yılmaz	Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Çerçevesinde Futbol Karşılaşmalarında Őike ve Teşvik Primi	Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2013	Litaratür taraması.	Kanun ilk yayımlandığı tarihte birçok tartişmayı da beraberinde getirmiştir fakat en yoğun tartişma yaptırımların ağırlığı konusunda çıktığı görölmüştür.
Havva Őeb-i Nur Dikmen Keskin	Türkiye' de Yazılı Spor Basınında Kadın Futbol Yazarlarının Holiganizmin Önlemesindeki Rolü	2008	Litaratür taraması.	Şiddetin tespitine ve niteliğine yönelik olarak hem kadın spor yazarlarının hem de erkek spor yazarlarının birlik oluşturması gerektiği ortaya çıkmıştır.

SPORDA ŐİDDETE NEDEN OLAN FAKTÖRLER

- Taraftarların tutum ve davranışları,
- Kulüp yöneticileri, sporcu ve teknik heyetin tutum ve davranışları,
- Medya
- Holiganlar

SPORDA ŞİDDETİN ÖNÜNLE GEÇİLEBİLMESİ İÇİN

- Alınan yasal önlemlerin, sistemli bir şekilde uygulanması gerekmektedir.
- Spor basını Őiddete yönelik haberler yapmak yerine, sporda Şiddeti önleyici haberler yapmalıdır.
- Spor kulübü yöneticilerinin açıklamaları, davranışları sporda Şiddeti teşvik edici yönde olmamalıdır. Taraftarları, sporcuları kışkırtıcı açıklamalardan kaçınmalılardır.
- Antrenörler sporcularını fair play çerçevesinde müsabakalara hazırlamalıdır. Özellikle alt yapıda görev yapan antrenörlerin sporcularını bu yönde yetiştirmeleri gerekmektedir.

Dinlediğiniz için teŖekkürler

Dr. Funda KOÇAK
Ankara Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakóltesi

